

II brazylijskie sympozjum na temat *Chironomidae* (São Carlos, 27–29 XI 1996 r.)

Sympozjum w São Carlos, w stanie São Paulo, w Brazylii zostało zorganizowane przez dwie Panie: dr A. F. Gessner i dr S. Trivinho Strixino z Zakładu Hydrobiologii miejscowego Uniwersytetu. Obrady odbywały się w auli biblioteki na terenie miasteczka uniwersyteckiego. To już drugie tego typu spotkanie, a ich inicjatorem był dr S. J. de Oliveira z Rio de Janeiro, niewątpliwy lider badań nad ochotkowatymi w Brazylii. Pierwsze sympozjum odbyło się dwa lata wcześniej, właśnie w Rio de Janeiro, gdzie jest on pracownikiem Zakładu Entomologii Instytutu Oswaldo Cruza. Lista uczestników obecnego spotkania obejmowała około 50 osób, z różnych placówek, niekoniecznie uniwersyteckich, ale także np. zajmujących się monitoringiem wód. Jak na krajowy zjazd przystało zdecydowanie przeważali Brazylijczycy, chociaż obecni byli także goście z Niemiec i Argentyny oraz pisząca te słowa.

Obrady sympozjum otworzył rektor Uniwersytetu w São Carlos; krótkie wystąpienia mieli także inni goście zaproszeni przez organizatorki. Po części oficjalnej inauguracyjny wykład wygłosił dr E. J. Fittkau z *Zoologische Staatssammlung* w Monachium; przedstawił on krótki rys historyczny badań nad *Chironomidae* na świecie oraz ich perspektywy i możliwości. Po przerwie odbył się wykład drugiego z zaproszonych przez Brazylijczyków taksonomów z tej samej placówki dr. F. Reissa na temat stanu poznania fauny ochotkowatych w Brazylii. Ostatnim punktem tego dnia była sesja referatowa, podczas której zaprezentowano 7 doniesień; były to najczęściej opisy nowych gatunków lub nieznanych dotąd stadiów wcześniej opisanych gatunków.

Organizacja dwu następnych dni była podobna – przed południem zaproszeni przez organizatorów goście przewodniczyli obradom przy „okrągłym stole”, natomiast po południu odbywały się 5–10-minutowe wystąpienia (w sumie 20). I tak drugiego dnia tematem przewodnim obrad i wystąpień były zagadnienia związane z taksonomią ochotkowatych, podczas gdy trzeciego dnia dotyczyły badań bioindykacyjnych, głównie rzek, w których organizmami wskaźnikowymi były ochotkowate.

W czasie tego spotkania bardzo wyraźnie wyodrębniły się dwa nurty badań: jeden taksonomiczny, drugi monitoringowy. Pierwszy z nich, o charakterze badań podstawowych, kładzie nacisk na opisy nowych taksonów. Jest to o tyle istotne, że ogromne obszary wód śródlądowych są nadal terenami nie spenetrowanymi przez naukowców. O skali problemu może świadczyć taki przykład: przywiezione przez dr. A. Takeda larwy ochotek z rzek Parana i Baia, obejrzone przez dr. Reissa, okazały się w wielu przypadkach najprawdopodobniej nowymi dla nauki gatunkami, a nawet rodzajami. A przecież dorzecze Parany zajmuje ogromne tereny Brazylii! Próba rozwiązania tego problemu, czy też przyspieszenia opisu gatunków ochotkowatych są krótko- i długoterminowe zaproszenia do Brazylii dla taksonomów, głównie Niemców z *Zoologische Staatssammlung* w Monachium, staże doktorantów z Brazylii w Niemczech, a także stypendia dla młodych badaczy z Niemiec w Brazylii. Wyniki tej wieloletniej współpracy były widoczne na sympozjum; część wystąpień to były opisy nowych gatunków, prezentowane zarówno przez Brazylijczyków jak i zaproszonych gości z Niemiec. Istnieje także ożywiona wymiana między ośrodkami

naukowymi z Brazylii oraz krajami ościennymi, głównie z Argentyną, gdzie autorytetem dla „chironomidologów” jest dr A. C. Paggi z Instytutu Limnologii w La Plata.

Drugi nurt, badań monitoringowych, z reguły opiera się na taksonach wyższej rangi, najczęściej rodzajach. Pewnym usprawiedliwieniem dla tego typu postępowania jest obecny stan wiedzy, o czym wyżej wspomniano, oraz, jak wszędzie, niewystarczające środki finansowe. Zdaniem brazylijskich badaczy, o ile stosunkowo łatwo uzyskać fundusze na badania z zakresu ochrony środowiska, to otrzymanie grantu na badania o charakterze podstawowym jest właściwie nierealne; prowadzenie ich możliwe jest niejako przy okazji innych badań. Pewną nadzieją dla naukowców pracujących nad tą grupą owadów jest perspektywa finansowania ich badań przez programy międzynarodowych organizacji.

Na zakończenie obrad upływających w bardzo serdecznej i życzliwej atmosferze ustalono, że głównym organizatorem następnego spotkania brazylijskich „chironomidologów” za dwa lata będzie dr G. Y. Shimizu z Zakładu Ekologii Uniwersytetu w São Paulo. W ostatnim, oficjalnym dniu sympozjum odbyła się uroczysta kolacja przy muzyce brazylijskiej i nie tylko, z występami organizatorek i uczestniczek. Kolacja ta była pożegnalnym akcentem tylko dla nielicznych uczestników, ponieważ większość zainteresowanych brała udział w trzydniowym kursie na temat oznaczania *Chironomidae*, połączonym z prezentacją rodzajów stwierdzonych dotychczas w Brazylii, a prowadzonym przez dr. Reissa.

Niektórzy z uczestników brali także udział w odbywającym się w ciągu następnych trzech dni kursie poświęconym praktycznej nauce oznaczania *Oligochaeta*, prowadzonym z kolei przez dr M. Marchese z Santa Fe w Argentynie.

Maria Grzybkowska